

قصر شیرین در هزاره‌ی تاریخ

با مقدمه‌ای به قلم
استاد اردشیر کشاورز

پژوهش و نگارش
محمدرضا محبت

سال ۱۳۹۶

- سرشناسه : محبت، محمدرضا، ۱۳۲۹ -
- عنوان و نام پدیدآور : قصر شیرین در هزاره‌ی تاریخ/ پژوهش و نگارش محمدرضا محبت؛ با مقدمه‌ای به قلم اردشیر کشاورز.
- مشخصات نشر : کرمانشاه: صبح روشن، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری : ۶۸۷ ص. : مصور.
- شابک : ۶۰۰۰۰ ریال 9-29-7723-964-978 :
- وضعیت فهرست نویسی : فیپا
- یادداشت : کتابنامه.
- یادداشت : نمایه.
- موضوع : قصر شیرین
- موضوع : Qasr Shirin (Iran)
- شناسه افزوده : کشاورز، اردشیر، ۱۳۲۳ - ، مقدمه‌نویس
- رده بندی کنگره : ۳۱۰۱۶ م ۵ ص / ۲۱۱۳ DSR
- رده بندی دیویی : ۱۵۵ ۴۴۶
- شماره کتابشناسی ملی : ۴۰۸/۳۱

نشر صبح روشن

قصر شیرین در هزاره‌ی تاریخ
محمدرضا محبت
طراح جلد: ندا زرشکیان
حروف نگار و صفحه آرا: سهیلا صیادپور
لیتوگرافی رایانه : مریم محبت
شمارگان: ۱۱۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - سال ۱۳۹۶
شابک: ۹ - ۲۹ - ۷۷۲۳ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978-964-7723-29-9

بها: ۶۰ هزار تومان

فهرست مندرجات

عنوان

صفحه

الف - مقدمه استاد اردشیر کشاورز	نوزدهم
ب - دیباچه	بیست و سوم
ج - پیش گفتار	بیست و پنجم
د - قصر شیرین ای دیار آشنا، یادت بخیر	بیست و هفتم
هـ - تقاص خون قصر	بیست و هشتم
و - قصه سیرین سرزمین آشنائی‌های دیرین	بیست و نهم

فصل اول: قصه سیرین و یادها و خاطره‌ها	۱/۶۰
قصر شیرین	۳/۶
پادشاهی خسرو در تاریخ طبرستان	۷/۱۳
زوال ملک پارسیان	۱۴/۲۸
هدف و فایده تاریخ از زبان طبری	۲۹
گنجینه خسرو و دستگرد	۳۰/۳۱
آشنایی خسرو با شیرین در مثنوی نظامی	۳۲/۳۳
مرگ شیرویه و شیرین	۳۴/۳۵
مرگ شیرین در مثنوی دهلوی، وحشی بافقی	۳۶/۳۸
مرگ شیرین در مثنوی الماس خان کندوله	۴۰/۴۵
سلطنت خسرو پرویز از حمداله مستوفی	۴۶/۴۸
ابلاغ رسالت حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی (ص)	۴۷/۵۶
خسرو پرویز در نوشته ایرانشهر و آئین‌نامه نگاری ساسانیان	۵۷/۵۸
تحولات مرزهای سیاسی ایران در دوران ساسانی	۵۹/۶۰

فصل دوم: سیر تاریخی	۶۱/۱۱۰
سیر تاریخی شهرستان قصر شیرین	۶۳/۶۵
اسناد آگادی، لولوبی	۶۵/۶۶
گوئی، کاسی	۶۶
ساسانیان	۷۱/۷۳
در سفرنامه ابودلف	۷۳/۷۴

۷۴/۷۸	 به روایت یعقوبی
۷۹/۸۰	 در حدود العالم
۸۰/۹۵	 در نزهه‌القلوب
۸۶/۹۹	 در سفرنامه ناصرالدین شاه
۱۰۰/۱۱۰	 بازدید حاج سیاح جهانگرد

۱۱۱/۱۳۴	 فصل سوم: موقعیت طبیعی و جغرافیایی
۱۱۱/۱۱۶	 قصر شیرین
۱۱۶/۱۱۸	 سفرنامه لرد کُرِن
۱۱۸/۱۱۹	 کوه‌ها
۱۱۹/۱۲۰	 آب و هوا
۱۲۰/۱۲۳	 رودخانه‌ها
۱۲۳	 آب‌رسانی محلی
۱۲۶/۱۳۱	 نهر شاهگدار و باغ‌های قصر شیرین
۱۳۱/۱۳۲	 کشاورزی
۱۳۲	 جنگل و مراتع
۱۳۳/۱۳۴	 دامداری و دامپروری

۱۳۵/۱۷۲	 فصل چهارم: موقعیت سیاسی، اجتماعی
۱۳۴/۱۳۹	 قصر شیرین
۱۳۹/۱۴۶	 حکام گذشته و فتنه جوانمیر
۱۴۶/۱۴۷	 قصر شیرین در تقسیمات کشوری
۱۴۷/۱۵۰	 تأسیسات تصفیه آب
۱۵۰/۱۵۳	 جمعیت
۱۵۳/۱۵۵	 موقعیت توریستی
۱۵۶/۱۵۸	 مؤسسات حمل و نقل
۱۵۸/۱۵۹	 برق قصر شیرین
۱۵۹/۱۶۴	 مساجد و تکایا
۱۶۴/۱۶۹	 هیأت‌های مذهبی
۱۶۹/۱۷۲	 ارتباطات جمعی

۱۷۳/۲۳۰	 فصل پنجم: معارف، فرهنگ، هنر
---------	-----------------------------------

۱۷۳/۱۷۷	تشکیل اولین کلاس و مدرسه
۱۷۸/۱۸۲	اولین معلمان و اعتصاب آنان
۱۸۲/۱۸۳	اولین امتحانات نهایی و نمایندگان معارف
۱۸۳/۱۸۵	آمار مدارس و کارکنان
۱۸۵/۱۸۶	آمار مدارس در ۲۱ - ۲۰
۱۸۶/۱۸۷	احصائیه مدارس ۳۱ - ۳۰
۱۸۷/۱۸۸	استقلال فرهنگ قصرشیرین
۱۸۸/۱۸۹	مدارس سیار عشایری
۱۸۹/۱۹۰	آمار مدارس دانش آموزان ۳۸ - ۱۳۳۷
۱۹۰/۱۹۲	انجمن تربیت بدنی و کمک به کودکان عشایر
۱۹۲/۱۹۵	فعالیت فوی برنامه (اتحاد کارگاه)
۱۹۶/۲۰۴	فرهنگ قصرشیرین از مهر ۱۳۴۰
۲۰۴/۲۱۱	تغییر نام
۲۱۲/۲۱۸	اسامی فرهنگیان قصرشیرین
۲۱۹/۲۲۱	فرهنگ و هنر
۲۲۱/۲۲۳	کتابخانه‌های عمومی
۲۲۳	انجمن کتابخانه‌ها
۲۲۴/۲۲۸	کتابخانه سرپل زهاب
۲۲۹	کتابخانه گیلان غرب
۲۳۱/۲۵۶	فصل ششم: گمرک - صنعت و معدن
۲۳۱/۲۳۴	تاریخچه گمرک
۲۳۴/۲۳۶	گمرک قصرشیرین
۲۳۷	قوانین گمرک
۲۳۷/۲۳۹	گمرک خسروی، رئیس گمرک
۲۴۰/۲۴۱	رؤسای گمرک قصرشیرین
۲۴۱/۲۴۶	صنایع و معاون
۲۴۶/۲۴۹	قرارداد دارسی
۲۴۹/۲۵۳	نفت شهر در گذر تاریخ
۲۵۳/۲۵۴	سایر معادن
۲۵۴/۲۵۶	صنایع دستی

فصل هفتم: آداب و سنن و باورهای محلی

۲۵۷/۲۷۸	
۲۵۹/۲۶۲	خواستگاری و ازدواج
۲۶۲/۲۶۴	مراسم حنابندان و عروسی
۲۶۴/۲۶۷	درگذشت و مراسم عزاداری
۲۶۷/۲۷۳	باورهای محلی
۲۷۳/۲۷۶	جشن نوروز
۲۷۷	شالی خوانی - شادی خوانی
۲۷۷/۲۷۸	نیامدن باران

فصل هشتم: قصر شیرین در سفرنامه‌ها

۲۷۹/۳۰۸	
۲۷۹/۲۸۳	سیاحان، جهانگردان، گه‌خون‌بانی
۲۸۳/۲۸۶	سفرنامه، پیتر و دلاواله، تالابی
۲۸۶/۲۹۶	ژاک دومرگان، فرانسوی
۲۹۶/۳۰۶	هانری بایندر، فرانسوی
۳۰۶/۳۰۸	دکتر هوگو، گروه آلمانی

فصل نهم: آثار باستانی و بناهای تاریخی قصر شیرین، سرپل‌زهاب

۳۰۹/۴۲۰	
۳۱۱/۳۱۲	قصر شیرین، کاخ ساسانی
۳۱۲/۳۱۳	هاوش کُری
۳۱۳/۳۱۶	چگونگی واگذاری هاوش کُری به عراق توسط انگلیس
۳۱۶/۳۲۳	چهارقاپی
۳۲۳/۳۲۵	نهر شاهگدار
۳۲۵/۳۲۷	شهرستان سرپل‌زهاب
۳۲۸/۳۳۳	روایت حمداله مستوفی
۳۳۳/۳۳۶	سفرنامه راولینسون
۳۳۶/۳۳۸	رود شیروان، دهکده شیخان
۳۳۸/۳۴۱	دژ (بان زرده)
۳۴۲/۳۴۶	آثار پادشاهان لولویی
۳۴۶/۳۵۲	نقش برجسته
۳۵۲	نهر - قربانگاه
۳۵۳/۳۵۴	آتشدان - پله و صفه
۳۵۵/۳۵۹	آثار ماد - دکان داوود

۳۵۹/۳۶۱	آثار دیره
۳۶۱/۳۶۲	برد عاشقان
۳۶۳/۳۶۴	آثار اشکانی
۳۶۵/۳۶۹	آثار ساسانی
۳۶۹/۳۷۱	قلعه شاهین
۳۷۱/۳۷۳	آثار نقاره کوب
۳۷۳/۳۷۵	قلعه (شکربانو)
۳۷۶	سراب زهاب
۳۷۷/۳۷۹	نهر ولاش و لایه نوشیروان
۳۷۹/۳۸۰	آثار دیگ - دوره ساسانی
۳۸۱/۳۹۱	قصر پاتاق، قاق گرا
۳۹۲/۴۰۱	سایر آثار منطقه رراو (ریجاب)
۴۰۱/۴۰۶	مسجد ریجاب
۴۰۷/۴۰۸	آثار بانی زرده
۴۰۹/۴۱۱	قلعه یزدگردی
۴۱۱/۴۱۸	گچ گنبد، بقه بابا یادگار
۴۱۹/۴۲۰	آثار ثبت نشده
۴۲۱/۵۳۴	فصل دهم: قصرشیرین در جنگ جهانی اول و دوم
۴۲۳/۴۲۷	مقدمه
۴۲۷/۴۲۸	اردوی ملی - حیات یحیی
۴۲۸/۴۳۱	شیرخان (صمصام الممالک)
۴۳۲/۴۳۴	واردشدگان به قصرشیرین
۴۳۴/۴۳۹	نظامیان و کلنل بوپ
۴۳۹/۴۴۳	دکتر واسل (وزیر مختار آلمان)
۴۴۳/۴۴۶	نظام السلطنه و فوزی بیگ
۴۴۶/۴۵۰	اردوی سرگردان
۴۵۰/۴۵۶	احوال نظامیان اردوی سرگردان
۴۵۶/۴۵۸	قرارداد نجات
۴۵۹/۴۶۲	حرف‌های حسابی (شبنامه)
۴۶۲/۴۶۷	ترک وطن ۱۳۳۴ هـ ق
۴۶۷/۴۶۹	ورود ویبرت بلوشر

۴۶۹/۴۷۶	روایت بلوشر از گیلان غرب
۴۷۶/۴۷۹	حرکت از گیلان غرب ۴ آوریل ۱۹۱۶، (۱۲۸۶ شمسی)
۴۸۰/۴۸۴	واقعه پنجم مه ۱۹۱۶
۴۸۴/۴۸۶	پایان جملگ جهانی اول
۴۸۶/۴۹۰	نادولنی، کاردار سفارت آلمان و واسموس
۴۹۰/۴۹۲	راه آهن قصر شیرین
۴۹۳/۵۰۴	خدعه انگلیس در قرارداد ۱۹۱۹
۵۰۵/۵۰۶	قصر شیرین در جنگ جهانی دوم
۵۰۶/۵۰۷	اوضاع ایران
۵۰۸/۵۱۱	پیشروی در ایران
۵۱۱/۵۱۲	نماینده‌ی سیاسی
۵۱۳/۵۱۵	چگونه یک ارتش منحل می‌شود؟
۵۱۵/۵۱۶	اعلامیه شماره‌ی ۱ استاد ارتش
۵۱۶/۵۱۹	مرخص کردن سربازان
۵۱۹/۵۲۱	ماجرای از میان رفتن نیروی دریایی ایران
۵۲۲/۵۲۳	سند ۴۲۲، اعلامیه سه دولت
۵۲۳/۵۲۶	یادداشت ایران به کمیته ملل متفق
۵۲۷/۵۳۱	خلاصه جریان‌ات شورای امنیت
۵۳۱/۵۳۴	شهریور ۲۰ و سلطنت محمدرضا

فصل یازدهم : روز شمار جنگ تحلی در قصر شیرین ۵۳۵/۶۰۲

۵۳۷	قصر شیرین و جنگ تحمیلی (روز شماره)
۵۳۸	۳ شنبه ۱۹ - فروردین ۵۹
۵۳۸	یکشنبه ۲۴ - فروردین ۵۹
۵۳۹	دوشنبه ۲۵ - فروردین ۵۹
۵۳۹	شنبه ۳۰ - فروردین ۵۹
۵۳۹	سه‌شنبه ۹ - اردی‌بهشت ۵۹
۵۳۹	یکشنبه ۱۴ - اردی‌بهشت ۵۹
۵۴۰	دوشنبه ۱۵ - اردی‌بهشت ۵۹
۵۴۰	دوشنبه ۲۲ - اردی‌بهشت ۵۹
۵۴۰	شنبه ۲۷ - اردی‌بهشت ۵۹
۵۴۰	شنبه ۲۷ - اردی‌بهشت ۵۹

۵۴۱	شنبه ۲۷ اردیبهشت ۵۹
۵۴۲	یکشنبه ۲۸ - اردیبهشت ۵۹
۵۴۲	دوشنبه ۲۹ - اردیبهشت ۵۹
۵۴۲	سه‌شنبه ۳۰ - اردیبهشت ۵۹
۵۴۳	چهارشنبه ۳۱ - اردیبهشت ۵۹
۵۴۳	شنبه ۳ - خرداد ۵۹
۵۴۳	دوشنبه ۵ - خرداد ۵۹
۵۴۳	دوشنبه ۵ - خرداد
۵۴۴	سه‌شنبه ۶ - خرداد ۵۹
۵۴۴	پنج‌شنبه ۸ - خرداد ۵۹
۵۴۴/۵۴۵	شنبه ۱۰ - خرداد ۵۹
۵۴۵/۵۴۷	شنبه ۱۰ خرداد - تهران
۵۴۷	یکشنبه ۱۱ - خرداد ۵۹
۵۴۸	دوشنبه ۱۲ - خرداد ۵۹
۵۴۸	سه‌شنبه ۱۳ - خرداد ۵۹
۵۴۹	سه‌شنبه ۱۳ خرداد - شماره ۲۶
۵۴۹	سه‌شنبه ۱۳ خرداد شماره ۲۷
۵۵۰	چهارشنبه ۱۴ - خرداد ۵۹
۵۵۰	شنبه ۱۷ - خرداد ۵۹
۵۵۱	دوشنبه ۱۹ - خرداد ۵۹
۵۵۱	سه‌شنبه ۲۰ - خرداد ۵۹
۵۵۱/۵۵۲	پنج‌شنبه ۲۲ - خرداد ۵۹
۵۵۲	شنبه ۳۱ - خرداد ۵۹
۵۵۲	یکشنبه - اول تیر ۵۹
۵۵۲	چهارشنبه - ۴ تیر ۵۹
۵۵۳	یکشنبه ۸ - تیر ۵۹
۵۵۳	یکشنبه ۸ - تیر - شماره ۳۸
۵۵۳	دوشنبه ۹ - تیر
۵۵۴	سه‌شنبه ۱۰ - تیر
۵۵۴	یکشنبه ۱۵ - تیر
۵۵۴/۵۵۵	دوشنبه ۱۶ - تیر ۵۹
۵۵۷	دوشنبه ۱۶ - تیر ۵۹

۵۵۷	سه‌شنبه - ۱۷ تیر ۵۹
۵۵۷	سه‌شنبه - ۱۷ تیر ۵۹
۵۵۸	سه‌شنبه - ۱۷ تیر ۵۹
۵۵۸/۵۵۹	چهارشنبه - ۱۸ تیر ۵۹
۵۵۹	پنج‌شنبه - ۱۹ تیر ۵۹
۵۶۰	پنج‌شنبه - ۱۹ تیر ۵۹
۵۶۰	شنبه - ۲۱ تیر ۵۹
۵۶۰	شنبه - ۲۱ تیر ۵۹
۵۶۱	یک‌شنبه - ۲۲ تیر ۵۹
۵۶۱/۵۶۲	یک‌شنبه - ۲۱ تیر ۵۹
۵۶۲	دوشنبه - ۲۳ تیر ۵۹
۵۶۳	سه‌شنبه - ۲۴ تیر ۵۹
۵۶۳	چهارشنبه - ۲۵ تیر ۵۹
۵۶۴	پنج‌شنبه - ۲۶ تیر ۵۹
۵۶۴	شنبه - ۲۸ تیر ۵۹
۵۶۴	یک‌شنبه - ۲۹ تیر ۵۹
۵۶۵	یک‌شنبه - ۲۹ تیر ۵۹
۵۶۵	دوشنبه - ۳۰ تیر ۵۹
۵۶۶	سه‌شنبه - ۳۱ تیر ۵۹
۵۶۶	چهارشنبه - اول مرداد ۵۹
۵۶۷	چهارشنبه - اول مرداد ۵۹
۵۶۷	پنج‌شنبه - دوم مرداد ۵۹
۵۶۷/۵۶۸	پنج‌شنبه - دوم مرداد ۵۹
۵۶۸/۵۶۹	شنبه - ۴ مرداد ۵۹
۵۶۹	یک‌شنبه - ۵ مرداد ۵۹
۵۶۹	سه‌شنبه - ۷ مرداد ۵۹
۵۷۰	چهارشنبه - ۸ مرداد ۵۹
۵۷۰	دوشنبه - ۱۳ مرداد ۵۹
۵۷۱	دوشنبه - ۱۳ مرداد ۵۹
۵۷۱	چهارشنبه - ۱۵ مرداد ۵۹
۵۷۲	پنج‌شنبه - ۱۶ مرداد ۵۹
۵۷۲	شنبه - ۱۸ مرداد ۵۹

۵۷۲	یکشنبه - ۱۹ مرداد ۵۹
۵۷۲	دوشنبه - ۲۰ مرداد ۵۹
۵۷۲/۵۷۳	چهارشنبه - ۲۲ مرداد ۵۹
۵۷۳	پنجشنبه - ۲۳ مرداد ۵۹
۵۷۳/۵۷۴	شنبه - ۲۵ مرداد ۵۹
۵۷۴	پنجشنبه - ۳۰ مرداد ۵۹
۵۷۴	یکشنبه - ۲ شهریور ۵۹
۵۷۴	یکشنبه - ۲ شهریور ۵۹
۵۷۴	دوشنبه - ۳ شهریور ۵۹
۵۷۵	سهشنبه - ۴ شهریور ۵۹
۵۷۵	چهارشنبه - ۵ شهریور ۵۹
۵۷۵	چهارشنبه - ۵ شهریور ۵۹
۵۷۶	پنجشنبه - ۶ شهریور ۵۹
۵۷۶/۵۷۷	پنجشنبه - ۶ شهریور ۵۹
۵۷۷	شنبه - ۸ شهریور ۵۹
۵۷۷/۵۷۸	یکشنبه - ۹ شهریور ۵۹
۵۷۸	دوشنبه - ۱۰ شهریور ۵۹
۵۷۸	دوشنبه - ۱۰ شهریور ۵۹
۵۷۹	دوشنبه - ۱۰ شهریور ۵۹
۵۷۹	سهشنبه - ۱۱ شهریور ۵۹
۵۷۹	سهشنبه - ۱۱ شهریور ۵۹
۵۷۹/۵۸۰	چهارشنبه - ۱۲ شهریور ۵۹
۵۸۰	شنبه - ۱۵ شهریور ۵۹
۵۸۰	شنبه - ۱۵ شهریور ۵۹
۵۸۱	شنبه - ۱۵ شهریور ۵۹
۵۸۱	یکشنبه - ۱۶ شهریور ۵۹
۵۸۱/۵۸۲	سهشنبه - ۱۸ شهریور ۵۹
۵۸۲	سهشنبه - ۱۸ شهریور ۵۹
۵۸۲	چهارشنبه - ۱۹ شهریور ۵۹
۵۸۳	پنجشنبه - ۲۰ شهریور ۵۹
۵۸۳	پنجشنبه - ۲۰ شهریور ۵۹
۵۸۴	شنبه - ۲۲ شهریور ۵۹
۵۸۴	شنبه - ۲۲ شهریور ۵۹
۵۸۵	یکشنبه - ۲۳ شهریور ۵۹

۵۸۲	دوشنبه - ۲۴ شهریور ۵۹
۵۸۵/۵۸۶	سه‌شنبه - ۲۵ شهریور ۵۹
۵۸۶	سه‌شنبه - ۲۵ شهریور ۵۹
۵۸۶	سه‌شنبه - ۲۵ شهریور ۵۹
۵۸۶	پنج‌شنبه - ۲۷ شهریور ۵۹
۵۸۷	شنبه - ۲۹ شهریور ۵۹
۵۸۷	دوشنبه - ۳۱ شهریور ۵۹
۵۸۷	سه‌شنبه - اول مهر ۵۹
۵۸۸	چهارشنبه - ۲ مهر ۵۹
۵۸۸	پنج‌شنبه - ۳ مهر ۵۹
۵۸۸/۵۸۹	پنج‌شنبه - ۳ مهر ۵۹
۵۸۹	شنبه - ۵ مهر ۵۹
۵۹۰	سه‌شنبه - ۸ مهر ۵۹
۵۹۳	نقشه راهنمای قصر شیرین قبل از جنگ
۵۹۴	نقشه راهنمای قصر شیرین بعد از جنگ
۵۹۵	تصویر بیمارستان جدید الاحداث بعد از جنگ
۵۹۶/۵۹۷	تصاویری از قصر شیرین بعد از جنگ
۵۹۸/۶۰۲	مین روبی قصر شیرین و حومه، نفت‌شهر و سوسار

فصل دوازدهم: چند سند تاریخی

۶۰۳/۶۲۰	متن فرمان ناصرالدین شاه، اهدا قصر شیرین
۶۰۵	سند اول، متن فرمان
۶۰۶	نقشه قصر شیرین
۶۰۷	حاشیه‌های نقشه
۶۰۸	حاشیه سطر دوم
۶۰۹	حساب سیاق
۶۱۰	سند دوم - قبر سرباز گمنام
۶۱۱	تاریخچه احداث، گزارش شهرداری قصر شیرین
۶۱۱/۶۱۳	صفحه اول سند
۶۱۴	صفحه دوم سند
۶۱۵	صفحه سوم سند
۶۱۶	سند سوم - برنامه تحصیلی - ۳۱۷ - ۳۱۸
۶۱۷/۶۲۰	فهرست منابع و مآخذ
۶۲۱	فهرست اعلام
۶۲۹/۶۴۹	

مقدمه‌ای بر کتاب قصرشیرین در هزاره‌ی تاریخ

کتاب قصرشیرین در هزاره‌ی تاریخ تألیف فرهنگی خوش نام محمدرضا محبت^۱، که سالیانی چند از گرانمایه‌ی عمر پرنهار خودش را در قصرشیرین به انجام وظیفه و تکاپوی حیات مادی، معنوی و علمی در آن سرانجام داده است، همزمان با چند تألیف دیگر پیرامون اوضاع تاریخی و جغرافیایی و باستان‌شناسی قصرشیرین دریافت شد، خوشوقت از آنم که شوق یادآوری گذشته‌های دور و نزدیک و نخبه‌ی در احوال مناطق زیست‌بوم عزیزانی چند که در محل‌های گوناگون از جمله قصرشیرین شهری سر کرده و اینک در پایان برهه‌ای از حیات این شهرستان بعد از ناکامی و تخریب آسیا مجدد آن در هشت سال دفاع مقدس در صدد تدوین آثار هنری - فرهنگی - تاریخی و اجتماعی برآمده‌اند، که این کار در واقع دل شادکننده و امری مقدس و دوست داشتنی جلوه می‌کند، انشاء...

مورد توجه و سرمشق جوانان بیداردل آن دیار باشد. آنان نیز به ترتیب و طریقی، پاره‌ای از مساعی خویش را مصروف تهیه و تدوین آثار هنری خود سازند، به هر صورت آنچه در منابع معتبر تاریخی مدّ نظر قرار گرفته است در زمان ساسانیان، منطقه‌ای که چندین شهرستان را در، دل استانی بزرگ و پُر برکت جای داده بود حلوان نام گرفت که بدون شک یکی از آنها نیز قصرشیرین بوده است، هر چند به صراحت در آثار مورد بحث از

جمله کتاب ارزشمند تاریخ تمدن ایران ساسانی تألیف زنده‌یاد استاد سعید نفیسی به این نام برخورد نشده است اما در اسطوره‌ها به وفور از حکایات شیرین و فرهاد یاد شده و در دواوین شعری شاعران فارسی‌گوی ایران زمین با نام و آوازه‌ی شیرین و قصر شیرین و همچنین در منابع باستان‌شناختی با این نام مواجه هستیم و در مورد آثار باستانی اعصاری چند از تاریخ نیز کتاب کرمانشاهان باستان، کار گروهی دبیران دبیرستان‌های استان کرمانشاهان، بهترین گواه از موجودیت آثار باستانی منطقه‌ی مورد بحث هستیم و تئورق در تألیفات گران سنگی چون تاریخ ساسانیان که ترجمه، تحقیق و تعلیقات آن توسط استاد گرانمایه جناب علیرضا شاپور شهبازی با ترجمه‌ی بخش ساسانیان از کتاب تاریخ طبری و هایسه‌ن با تاریخ بلعمی صورت گرفته است و توسط مراکز نشر دانشگاهی چاپ و عرضه گردید، شاهد بیان باز شکوفایی عرصه‌ی تاریخی، جغرافیایی و اجتماعی منطقه‌ی مورد بحث در تاریخ شاهانی از سلسله ساسانیان می‌باشیم و در کنار آن مواجه با کتاب ایران در زمان ساسانیان اثر پربار پرفسور آرتور کریستین سن - ترجمه شادروان استاد رشید یاسمی هستیم که با یک به نوبه‌ی خود می‌تواند راستی آزمایی تاریخ ایران باستان و موجودیت مناطقی چون محدوده‌ی قصر شیرین را برای خواننده‌ی تشنه‌ی آگاهی‌های لازم تاریخی و باستان‌شناسی در عرصه‌ی داورى قرار دهد و برای نمونه در جهت تأیید هر آنچه گفتیم ایجاب می‌کند از کتاب تاریخ تمدن ساسانی اثر مورد بحث پیشین هم مطالبی عرضه گردد، روانشاد استاد سعید نفیسی در کتاب مذکور ذیل مبحث ایرانشهر آورده است: ناحیه ایرانشهر همان ناحیه‌ی ریغ غرب ایران آن روز است. همان که بعدها تازیان، آن را (سواد) نامیدند، زیرا که کشت را بسیار داشته و در زبان تازی، جایی را که گیاه و کشت بسیار داشته باشد سواد می‌گویند. ایرانشهر شامل ۱۲ استان و ۶۰ تسو بوده است بدین ترتیب: استان‌های دجله و رود تامرا - ۱ - استان شادفیروز که تازیان بدان خلوان می‌گفتند و شامل پنج تسو: فیروز - قباد - کهستان - تامرا - اربل - خانقین.^۱

تسو یا طسوح به معنی شهرستان بوده و آبادترین و با خیر و برکت‌ترین ناحیه حتی در عصر و دوره‌ی اسلامی همان ناحیه‌ی سواد بوده است که قصر شیرین هم در

محدوده‌ی خلوان و در کنار نقاطی چون خائقین و اربیل و دیگر مناطق سواد، با توجه به نزدیکی با تیسفون پایتخت گرمسیری ساسانیان و وفور آب رودهای دجله و فرات و سیروان و غیر آن، محل زیست و اتراق شاهانی از سلسله ساسانی به حساب آمده بود. در هر حال کتاب قصرشیرین براساس تمایل قلبی و حسّ تعلق خاطر بیش از حدّ و اندازه به نگاشته‌های مستند به ویژه در عرصه‌ی تاریخ را و اینکه ارائه‌ی مطالب، مستند و با مصدر و ماخذ لازم باشد.

چه در این روزگار و به نعمت دست گشاده‌ی عنایت به ترویج دانش و معارف آثار بدون پشتیبانی علمی فراوان عرضه گردیده و هر کس که اندوخته‌ای علمی در خود سراغ داشته اما از فن کتاب‌نویسی علمی و آکادمیک بی‌بهره بوده با مراجعه‌ی به بازماندگان بزرگان و طبقه نوشته‌هایی از پدران و کسان آن بزرگان را اخذ و در مجلداتی چند جای داده و روانه‌ی بازار نشر کرده است، بدون اینکه حتی یک مورد صحیح از علم کتاب‌نویسی درست در این آثار مورد احترام و عمل قرار گرفته باشد، گرچه مسئولیت عواقب سوء استفاده‌ی نادرست از سیای علم در نهایت متوجه متقدمین آن آثار هست، اما آنچه که عرضه می‌گردد و تا مدتی چند محل بحث و فحص و سپس شک و تردید و در نهایت گفتمان بی‌اعتباری آن آثار قرار می‌گیرد، واقع زمانی چند از اوقات گرانبار خوانندگان را دچار اتلاف می‌نماید و این پدیده در مابین راستین خود بدون شک خسارتی عظیم را در پی دارد، دیگر اینکه گویندگانی نیز بر آن هستند در آشفته‌بازاری که گاهی پیش می‌آید به صورت سخن و یا به بیان نظم، تعبیرهای بی‌اساس را ملاک عمل تاریخی قرار دهند که از جمله‌ی آثاری که پیرامون بیان پیرسینه‌ای شهرستان قصرشیرین عرضه شده است، نویسنده کشته شدن جوانمیر احمدوند چلبی یا جوانمیر چلبی احمدوند را که از مردان درست کردار گرد ایل بزرگ احمدوند بوده است قطاع‌الطریق دانسته و کشته شدن او را از ناحیه امیرنظام گروسی یاد کرده است عنوان کردن این موضوع مجعول خودنمایی از انجام کارهای غیر تحقیقی و نادرست می‌باشد که به آن پرداختیم و در هر صورت کتاب قصرشیرین در هزاره‌ی تاریخ در ۱۲ فصل با موضوعات مختلف و گوناگون تهیه شده که هر یک خود فصلی پر بار را تشکیل می‌دهند

و انشاءالله در آینده بهترین مصدر شناسایی محل موصوف برای پژوهندگان، دانشجویان، سیاحان و خوانندگان باشد و توفیق ایشان را از خداوندگار آرزو دارم انشاءا....

با احترام و ادب و تجدید ارادت

ارشیر کشاورز

۱۳۹۵/۱۰/۱

کرمانشاه

www.ketab.ir